

צה"ל הגביל את עצמו מראש, ויתר על יחרונות צבאיים חשובים, ואילו

החיילים יצאו לקרב כשהם שרים בעליצות את החרוז שהפך לסיסמת-היום:

העם החליט -

חוסין פליט!

מראש על יתרון האפתעה, כשעמאן משרדת הודעות בהולות על כוונת ישראל לתקוף, ואפילו על גיוס מילואים לצורך התקפה זו. שכן כוחות צה"ל היו צריכים לנוע בתוך ריכוזי-אוכלוסיה ערביים, בדרום לירדן. על כן ניתן להניח, כי הצבא הירדני היה כבוננות גבוהה, מוכן במערך-הגנתי לקדם התקפה ישראלית. ובכל זאת — הוא לא הגיב על הפריצה. כאשר נשטפו המוצבים הקטנים שלו, ליד הגשרים, לא הגיבו על כך עמדות-העורף הירדניות. הארטיילריה שלו, המוצבת בעורף, לא התערכה ולא הפריעה לשיריון שורם מעל לגשרים. עמאן הודיעה, כי כוחות ישראלים חוקים

להניח, כי על רקע זה, תתקבל תגובה של צה"ל בהבנה בעולם, ובעיקר בארצות הברית.

★ ★ ★
"לא להגיע לעמאן!"

מטרת הפעולה הוגדרה היטב: פגז בביסס הטוריסטים בכראמה; בשום אופן לא פתיחת מערכה כללית נגד הצבא הירדני, כדי לכבוש שטח כלשהו בגדה המזרחית או להגיע לעמאן. דבר זה הטיל, מעצמו, מיגבלות חמורות על חופש-הפעולה של צה"ל, מרגע חצותו את הירדן מזרחה. כלומר, מלחמה מוג

למעשה עלידי הטוריסטים אל מחוץ לאזור-הריכוז שלהם.

● מיקוש האוטובוס של תלמידי גימנסיה הרצליה, שהיפנה באופן דראמטי ביותר את הזרקור לכעשיהם של החבלנים בתוך שטח ישראל ולאורך גבול הירדן. ניתן היה

צה"ל הוא צבא מנצח, אפוף הילת מלחמת-ששת-הימים, ושוררת בכל שר רותיו הרוח של אותם ימים. רוח המסתכמת בסיסמה: "קדימה! תמיד קדימה!" ביום חמישי האחרון קיבל הצבא פקודה מסוג אחר. קדימה — אבל עד לגבול מסויים. מלחמה — אבל מוגבלת ביותר. מה שקרה באותו יום, כתוצאה מכך, שינה דברים רבים במרחב.

★ ★ ★
כראמה — מחוץ לתחום

לדוש סיבות יכלו לעמוד מאחורי ההחלטה להפעיל את צה"ל:

● ריכוזם והתעצמותם של אנשי אירגון ג'יהאד בעיריה כראמה ומסביב לה. גלים נוספים של חבלנים — בוגרי קורסים בסוריה, ירדן ומצרים, הגיעו בשבועות האחרונים לכראמה, עד שהפכו ריכוז עצום אשר איאפשר היה שלא לשים אליו לב. ניתן היה להניח, שפעולה נגד כראמה תפגע במספר מירבי של טוריסטים.

● ביסחונם-העצמי של אירגוני-הטרור הגיעו למימדים כאלה, שכראמה הפכה — לפי דיווחים של עתונאים זרים — "אזור אכס-טריטוריאלי", מחוץ לתחום, בו שלט אל-פתח ולא הצבא הירדני. ניתן היה להניח, כי פעולה נגד כראמה לא תיתקל בצבא הירדני הסדיר, מאחר שצבא זה הורחק

מאת שלום כהן

פלוש לעבר-הירדן, אך הצבא הירדני לא הגיב. רק בשעה 6.10 הופרה שתיקתם של התותחים הירדניים. מה קרה בינתיים? בשעה שש בבוקר החלו השידורים של קול ישראל בעברית ובערבית. ישראל הודיעה רשמית, כי צה"ל חצה את קו הפסקת-האש, במיבצע של ביעור בסיסי אל-פתח, וכי עם גמר המשימה ישוב לבסיסיו. הירדנים היו יכולים לראות בהודעה זו אחיזת-עניינים, ולא להאמין להצהרה, כי צה"ל מתכוון באמת לסגת עם תום הפעולה. אלא שלהודעה הרשמית הצטרף הדיווח מן החזית: לחיילים בעמדותיהם המבוצרות, על רכסי הריגלע, התברר כי אומנם אין הישראלים מתכוונים להסתער קדימה, תמיד קדימה.

המכונה האדירה נעצרה לפני שיכלה אפילו לפתח תנופה של ממש, מיזרחה. ה-צנטוריונים, שהופקדו על חסימת-הדרך בפני תגבורות ירדניות סדירה, הגיעו עד לקו שנבקע מראש כגבול התקדמותם — ונעצרו. עמאן, שחששה תחילה מפני הסתערות כללית, נרגעה ואזרה אומץ. היא ראתה בבירור, שאין לה מה לחשוש מכיבוש ישראל, ושהיא עומדת רק בפני פעולה מקומית של צה"ל, נגד כראמה.

★ ★ ★
התותחים פתחו באש

בבוקר מיישהו להעלות על דעתו, כי המלך חוסיין היה מחליט או להשלים עם הרע במיעוטו, ולא לסכן את עצמו עם צה"ל — אם זה מניח לו. אבל מי שמסוגל לחשוב כך — אינו מבין מה קורה בירדן מאז תום הקרבות של יוני.

כי במציאות של ירדן 1968, לא ייתכן מצב בו יחליט המלך חוסיין לשבת בחיבוק ידיים, שעה שצה"ל פועל בשיטתו נגד בסיסי אל-פתח. אי-התערבותו היתה ממרידה נגדו את אירגוני-הטרור ואת הפלסטינאים; ובמקביל מעוררת תסיסה אנטי-מלוכנית חמורה בצבאו שלו. שני גורמים אלה היו בלי ספק שמים קץ לשליטתו. לכן ניתנה הפקודה לצבא הסדיר, שעד לאותו רגע חשב כי עליו להתגונן בפני

בלת". זאת, בשעה שמטיבעה אין מלחמה יכולה להיות מוגבלת. יש לה חוקים פנימיים משלה, של התפתחויות והסתכסוך יות, אשר כל הוראה-מראש להגבילים יכולה לעלות ביוקר.

הגבלות אלה נתנו את אותותיהן בשטח. הטנקים הראשונים חצו את הירדן, מעל לגשר אלנבי, בשעה 5.35 בבוקר. בהפרש של דקות אחדות, חצה כוח אחר את גשר דמיה.

הם נתקלו בהתנגדות פשוטה בלבד, מצד הכוחות הסדירים, ששמרו על שני המעברים. הכוח הפורץ שטף את המוצבים הירדניים, והמשיך פנימה, אל שטחי המשימה שלו.

היחידות שפעלו בצפון, באזור דמיה, שימשו בעיקר בתפקידי-חסימה: למנוע מכוחות ירדניים או עיראקיים את הכניסה לאזור כראמה, בו נועדה להיערך הפעולה העיקרית. הם ביצעו את תפקידן ללא הפרעה.

הכוח השני, שפרץ מדרום, התקדם בשני צירים: אחד לכיוון כראמה, השני באיגוף מיזרחי, לעבר הרכסים, כדי לבצע אף הוא חסימה.

כוח שלישי, מוטס בהליקופטרים, חלף על פני כראמה, נחת למרגלות ההרים ממזרח ומצפון, כדי לחסום את הרכסים והמעברים בפני החבלנים שינסו להימלט מן העיירה.

כל הפעולות הללו התנהלו במהירות, ללא התחלפות רצינית ביחידות של האויב. כי הצבא הירדני ישב על ההרים ממזרח, ובעיקר במוצבי הגנה על הכביש הראשי העולה לעיר אל-סאלט ומשם לעמאן. ואילו החבלנים היו מרוכזים בכראמה עצמה, לא ניכנסו לפעולה עד אשר הגיעו אליהם חיילי צה"ל.

★ ★ ★
צה"ל הרגיע את עמאן

מדוע לא ניכנס הצבא הירדני לפעולה, בשלב מוקדם זה? אין כל ספק, כי ראה את הכוח הפורץ של צה"ל חוצה את הגשרים. אין ספק גם, כי ידע מראש שצה"ל עומד לפעול. שכן במערכה זו, לא היתה שום הפתעה. צה"ל ניכנס אליה תוך ויתור

התקדמות שיטתית
כוחות-המחק של צה"ל מתקדמים בתוך הכפר כראמה, כשהרכב המשוריין מחפה עליהם. בשלב זה, נתקלו כוחותינו אך בהתנגדות חלקית או קלה, סבלו מעט אבידות.

טור משוריין
וזה לעבר היעד, כשאש-אויב ניתנת עליו מתותחי הלגיון. זה אירע כבר בשלב של התנגשויות עם כוחות צבא-ירדן ממש. המשוריינים של צה"ל היו בין אלה שנתקלו בהתנגדות העזה ביותר.